

עמדת האגודה לצדק סביבתי בנוגע להקמת אזור התעשייה שער השומרון

13.8.2020, ועדת חוץ וביטחון, לכנסת, לקראת דיון בכנסת

התכנית לבנייה של אזור התעשייה החדש "שער השומרון"¹, כבר הוגדרה כ'אזור התעשייה הגדול ביותר באזור יהודה ושומרון'², מיועדת להתפרש על שטח בהיקף רחב של 2700 דונמים וכמיליון מ"ר שטח בנוי, ולפיכך בעלת השלכות מרחיקות לכת **שהשפעתן חורגת מעבר לשטח המבונה**.

מסגרת ההערכה של השפעות התכנית מתייחסת לשני מישורי התייחסות: האחד, מכלול ההשפעות החזויות על הסביבה והמערכות האקולוגיות, החברה והכלכלה בישראל, ובכלל זה שוק התעסוקה; והשני, בקונטקסט אזורי, הרחבת הפערים הכלכליים בין יישובים ממזרח ומערב לקו הירוק, וההשפעה על תהליך ההסדרה המדינית בין ישראל לפלסטין.

עמדת האגודה לצדק סביבתי המובאת להלן בקצרה, מתייחסת להיבטים הבאים:

1. תכנון אזורי, ניהול משאב הקרקע בראייה מרחבית ושמירת ערכי הטבע והנוף.
2. המעמד המשפטי מדיני של השטח – כשטח הנתון במחלוקת פוליטית בתוך ישראל, מוגדר כטריטוריה פלסטינית עפ"י החוק הבינלאומי.
3. צדק חלוקתי וכלכלי – חלוקה הוגנת של תמלוגי המסים, תעסוקה כנגזרת של שת"פ חוצה גבולות ועפ"י עקרונות מדיניות כלכלה ירוקה.
4. ממשל וזמינות מידע ונגישותו לציבור הרחב.
5. עיתוי.

מול הרצון לקדם אזור תעשייה חדש מועלים הטיעונים של ערכיות וייחודיות השטח מבחינה ערכי טבע ונוף ולפיכך הצורך בהגנה מרבית על השטח והותרתו כשטח פתוח – עמדה שאנו תומכים בה, אך לא מפרידים מהטיעונים של המעמד המשפטי והמדיני של השטח ולא מתעלמים מהאוכלוסיה הנוספת, רלוונטית לקבלת ההחלטה בנושא. העובדה שהשטח המסוים המיועד לאזור התעשייה נמצא במחלוקת, גם בתוך החברה בישראל, ובראייה בינלאומי – מחייב לקיחה בחשבון גם של השיקולים האזוריים.

¹ או בשמו המוכר 'אזור התעשייה נחל רבה'.

² אתר האינטרנט של המועצה האזורית שומרון shomron.org.il

- כמו-כן, עצם העובדה שהדיון הסביבתי – מתקיים במסגרת ועדת חוץ וביטחון - מעידה על הבעייתיות הרבה של השטח מבחינת יכולת להגן על האינטרסים הסביבתיים, הכלכליים והחברתיים. יש לציין שמכיוון שהתכנית מקודמת במנהל האזרחי, משרד הבטחון, לא כל המידע אודותיה זמין.

יש צורך בתהליך בדיקה שיבחן את נתוני התעסוקה במרחב ואת צרכי הרחבת שטחי התעשייה.

- האזור המיועד נמצא בסמיכות גבוהה לאזורי תעשייה ותיקים ובהם ברקן ואריאל, שבמידה ויש צורך ממשי בהגדלת שטחי התעשייה באזור, הפתרון הנכון הוא להרחיב אזורי תעשייה קיימים, אך להימנע מפיתוח אזור תעשייה חדש.
- סוגיית השיוך המוניציפאלי לצורך תשלומי מיסים ותגמולים פיננסיים ראוייה להיבחן במסגרת דיון רחב של צדק חברתי וחלוקתי במרחב.

באתר מועצה אזורית השומרון נכתב "תכנונו של אזור התעשייה נחל רבה נתקע ונעצר במשך שנים ארוכות בשל סכסוכים בין הרשויות השכנות בשער השומרון, כאשר בעשר השנים האחרונות שרר קיפאון כמעט מוחלט. לפני כשנתיים, לקחה על עצמה המועצה האזורית שומרון לפתור את הנושא ולאחר עבודה מאומצת וריכוז מאמץ ולחצים, הגענו כזכור לפני כשנה וחצי לפריצת דרך היסטורית ונחתם הסכם עקרונות משולש בין המועצה האזורית שומרון והמועצות המקומיות אורנית ואלקנה. אותו הסכם שיפר באופן ניכר את הרווחים של המועצה האזורית שומרון -היקף עצום של 42% מהרווחים - ובאופן קבוע" (אתר המועצה האזורית שומרון. יולי, 2020).

לסיכום:

לאור הדברים לעיל, קידום תכנית אזור תעשייה באזור בעיתוי הנוכחי הנו מהלך שגוי מבחינה סביבתית, כלכלית ואזורית.

מלבד ההיבטים של פגיעה בטבע ובנוף, ועודף בשטחי תעשייה באזור - יש לשים במרכז הדיון את המצב המדיני והמשפטי ויכולת ההגנה על הסביבה. העיתוי בו תכנית כל כך מרחיקת לכת מקודמת בעת בו נמצאת על סדר היום המדיני תכנית הסיפוח - יש לקיים דיון ציבורי שבו תידון קידום התוכנית לעיל במסגרת פתרון מוסכם לגבי שטחי הגדה המערבית, ולא ביצוע תכנית שתוביל להעמקת הניכוס של השטח, הגברת הניכור בין אוכלוסיות, והגברת אי השוויון הכלכלי בין שני העמים במרחב משותף, תוך פגיעה בלתי הפיכה באוכלוסיות בע"ח וערכי טבע ונוף ייחודיים לחבל הארץ הזה.